

Próba centralizacji sfery bezpieczeństwa wewnętrznego RFN

Kamil Frymark

15 listopada na mocy decyzji ministra spraw wewnętrznych RFN powołano Wspólne Centrum Ochrony przed Ekstremizmem i Terroryzmem (GETZ). Jest to instytucja utworzona w celu poprawy koordynacji działań w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego. GETZ przejmie obowiązki dwóch dotychczas funkcjonujących instytucji koordynujących bezpieczeństwo w zakresie zwalczania islamskiego terroryzmu oraz prawicowego ekstremizmu (GTAZ i GAR) oraz rozszerzy zakres kompetencji o zwalczanie lewicowego ekstremizmu oraz terroryzmu, ekstremizmu cudzoziemców, a także ochronę przed szpiegostwem. Skoordynowanie działań dotyczących bezpieczeństwa wewnętrznego jest jednak uzależnione od zaangażowania landów oraz zmiany ustawy o Urzędzie Ochrony Konstytucji. Powołanie w tym celu nowej instytucji nie zmieni negatywnego stosunku landów do centralizacji kwestii bezpieczeństwa.

Komentarz

- Powołanie GETZ jest przejawem przeświadczenia niemieckich władz o potrzebie większej centralizacji oraz koordynacji bezpieczeństwa wewnętrznego RFN. Niemiecki system bezpieczeństwa wewnętrznego jest dychotomiczny i składa się z urzędów landowych i federalnych. Prowadzi to do nakładania się kompetencji oraz utrudnia koordynację działań służb. Było to szczególnie widoczne w przypadku wykrycia nieprawidłowości funkcjonowania Federalnego Urzędu ds. Ochrony Konstytucji (BfV) w trakcie śledztwa dotyczącego działalności neonazistów z ugrupowania Narodowosocjalistyczne Podziemie (NSU). W latach 2000–2007 grupa ta zamordowała dziewięciu imigrantów i niemiecką policjantkę. Następstwem wykrytych błędów były dymisje czterech szefów landowych Urzędów ds. Ochrony Konstytucji (LfV) oraz szefa BfV.
- Próbie centralizacji sprzeciwiają się landy usiłujące zachować dotychczasowe kompetencje w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego. Świadczy o tym m.in. brak zainteresowania sześciu z szesnastu landów udziałem w tworzeniu GETZ. Ponadto ministrowie spraw wewnętrznych krajów związkowych sprzeciwiają się m.in. możliwości prowadzenia czynności operacyjnych przez urzędników BfV na terenie landów bez ich zgody. Stanowisko landów będzie przedmiotem dyskusji na grudniowej konferencji ministrów spraw wewnętrznych. Należy założyć, iż zgodzą się one na udział w obradach

nowej instytucji, co nie będzie jednak prowadziło do wymiernego zwiększenia kooperacji na płaszczyźnie federacyjno-landowej.

- Utworzenie GETZ jest częścią zapowiedzianej przez ministra spraw wewnętrznych Hansa-Petera Friedricha reformy Urzędu Ochrony Konstytucji dążącej do wzmocnienia uprawnień BfV kosztem LfV. Z przedstawionych pod koniec sierpnia 2012 roku planów wynika, iż ministerstwo będzie dążyło do centralizacji sfery bezpieczeństwa wewnętrznego, m.in. poprzez delegowanie do LfV przedstawicieli BfV, wprowadzenie obowiązku przekazywania materiałów zdobywanych przez jednostki landowe do BfV, utworzenie przy BfV centralnego rejestru tajnych współpracowników (V-Leute). Część postulowanych zmian wymaga nowelizacji ustawy o Ochronie Konstytucji. Jej przeprowadzenie do końca kadencji Bundestagu będzie trudne z uwagi na sprzeciw opozycji wobec planów ministerstwa oraz brak poparcia Bundesratu, w którym reprezentowane są kraje związkowe.